

Curtea Supremă de Justiție

DECIZIE

06 septembrie 2021

mun. Chișinău

Colegiul Penal lărgit al Curții Supreme de Justiție în componența:

Președinte – Diaconu Iurie,

Judecători – Boico Victor, Catan Liliana, Stratulat Galina, Burduh Victor,
a judecat, fără citarea părților, în baza materialelor cauzei, recursul
ordinar declarat de către avocatul Lupacescu Veaceslav în numele
inculpatului, împotriva deciziei Colegiului Penal al Curții de Apel Bălți din 23
septembrie 2020, în cauza penală în privința lui,

Bunescu Igor XXXXX, născut la XXXXX.

Termenul examinării cauzei:

Prima instanță: 27.04.2018 - 22.08.2019;

Instanța de apel: 03.10.2019– 23.09.2020;

Instanța de recurs: 07.12.2020 – 06.09.2021.

A C O N S T A T A T :

1. Prin sentința Judecătoriei Bălți, sediul Central, din 22 august 2020, Bunescu Igor a fost recunoscut vinovat de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 190 alin.(1) Cod penal, și condamnat în baza acestei Legi la pedeapsa cu amendă în mărime de 700 unități convenționale, echivalentul a 35000 lei.

A fost admisă integral acțiunea civilă înaintată de partea vătămată Beleniuc Aliona, în folosul ultimei dispunându-se încasarea de la Bunescu Igor a sumei de 64500 lei cu titlu de prejudiciu material cauzat prin infracțiune.

A fost soluționată chestiunea referitor la corpul delict.

2. Pentru a se pronunța în cauza dată, în sensul enunțat, prima instanță a reținut că, Bunescu Igor la data de 29.11.2016, aproximativ la ora 16:00, acționând cu intenția îndreptată spre dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane, prin inducerea în eroare, fiind conștient de faptul că are probleme financiare și nu va putea restitui mijloacele bănești în termenul acordat, s-a adresat la cunoscuta sa pe nume Beleniuc Aliona, discuția care a avut loc în municipiul Bălți, strada Ștefan cel Mare nr.29, pe teritoriul Centrului Perinatologic, cu care era cunoscut de mai mulți ani, prin prezentarea ca adevărată a unei fapte mincinoase în privința naturii, calităților substanțiale ale obiectului, invocând către Beleniuc Aliona pretextul că are necesitate urgentă în bani, și anume că are datorii la firma sa, are probleme financiare, profitând de încrederea lui Beleniuc Aliona, a primit de la ea în rezultatul

comportamentului lui viclean și dolosiv mijloace bănești în sumă de 3000 euro, care conform cursului valutar la data de 29.11.2016 constituia 64500 lei, asumându-și obligațiunea de a-i restitui banii până în data de 29.05.2017.

Intrând în posesia banilor Bunescu Igor nu și-a onorat obligațiunile sale, însușind bunurile ce-i aparțin lui Beleniuc Aliona în sumă totală de 64500 lei, cauzându-i astfel ultimei o daună materială în proporții considerabile.

Prima instanță a calificat acțiunile inculpatului conform semnelor infracțiunii prevăzute de art.190 alin.(1) Cod penal – escrocheria, adică dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane prin inducerea în eroare a unei persoane prin prezentarea ca adevărată a unei fapte mincinoase sau ca mincinoasă a unei fapte adevărate, în privința naturii, calităților substanțiale ale obiectului, actului juridic nul sau anulabil, ori dacă încheierea acestuia este determinată de comportamentul dolosiv sau viclean care a produs daune considerabile.

3. Sentința a fost atacată cu apel de către avocatul Lupacescu Veaceslav în interesele inculpatului prin care a solicitat casarea integrală a sentinței cu pronunțarea unei decizii de achitare a lui Bunescu Igor pe motiv că această faptă nu este prevăzută de legea penală ca infracțiune și în cazul dat persistă relații civile.

3.1 În conținutul cererii de apel depuse avocatul Lupacescu Veaceslav a invocat că:

- la baza sentinței de condamnare instanța a plasat doar înregistrarea audio a discuției ce a avut loc între Bunescu Igor și Beleniuc Aliona, această înregistrare fiind prezentată de ultima și anexată la dosarul penal de către organul de urmărire penală prin procesul-verbal de ridicare;

- consideră că înregistrarea respectivă nu poate fi recunoscută ca probă și nu poate fi plasată la baza învinuirii și condamnării inculpatului, deoarece a fost dobândită cu încălcarea gravă a art.93 alin.(1-3); art.94 alin.(1) pct.4),8); art.132² pct.1) lit. c) și 132⁹ alin.(1,9) Cod de procedură penal, or, partea vătămată nu este persoană împuternicită pentru administrarea probelor, iar aceste acțiuni procesuale pot fi efectuate numai de către organul de urmărire penală cu autorizație obligatorie a judecătorului de instrucție, condiții care nu au fost respectate;

- conținutul înregistrărilor nu corespunde cu stenograma lor, nefiind cert stabilit că vocea din înregistrările audio aparține lui Bunescu Igor;

- în acțiunile lui Bunescu Igor lipsește intenția de posesie și dobândire ilicită a bunurilor părții vătămate, fapt care determină achitarea lui pe motivul neîntrunirii semnelor constitutive ale infracțiunii pentru care acesta a fost condamnat;

- declarațiile părții vătămate Beleniuc Aliona nu sunt veridice și urmau a

fi apreciate critic, la fel cum și declarațiile martorului Țurcanu Aliona care este o persoană interesată, iar alte probe pertinente și concludente nu au fost administrate, învinuirea și sentința de condamnare fiind bazată doar pe presupuneri.

4. Prin decizia Colegiului Penal al Curții de Apel Bălți din 23 septembrie 2020, apelul avocatului Lupacescu Veaceslav în numele inculpatului a fost respins ca nefondat, și menținută sentința fără modificări.

4.1 Instanța de apel a statuat că: prima instanță judecând cauza penală în conformitate cu prevederile art.101 Cod de procedură penală, a respectat normele procesuale, a verificat complet, sub toate aspectele și în mod obiectiv circumstanțele cauzei, a dat probelor administrate o apreciere legală din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității, veridicității, și din punct de vedere al coroborării lor, corect ajungând la concluzia privind vinovăția inculpatului Bunescu Igor în comiterea faptei incriminate, constatând și reținând acțiunile acestuia conform semnelor calificative ale art.190 alin.(1) Cod penal – escrocheria, adică dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane prin inducerea în eroare a unei persoane prin prezentarea ca adevărată a unei fapte mincinoase sau ca mincinoasă a unei fapte adevărate, în privința naturii, calităților substanțiale ale obiectului, actului juridic nul sau anulabil, ori dacă încheierea acestuia este determinată de comportamentul dolosiv sau viclean care a produs daune considerabile.

Instanța de apel a relatat că, deși partea apărării pledează pentru nevinovăția inculpatului Bunescu Oleg, invocând lipsa în acțiunile lui a intenției și prezența între părți a relațiilor civile ce urmează a fi soluționate în instanța de drept civil, instanța de apel a constatat, că respectiva poziție este combătută prin probele cercetate pe parcursul procesului penal, care formează un ansamblu probatoriu, prin care se dovedește pe deplin vinovăția inculpatului, fiind totalmente combătute argumentele invocate în cererea de apel.

Întru confirmarea vinovăției lui Bunescu Igor în comiterea infracțiunii de escrocherie, instanța de apel a reținut plângerile părții vătămate Beleniuc Aliona, din 12.02.2018 (f.d.9) și din 16.03.2018 (f.d.3), prin care se solicită atragerea la răspundere penală a lui Bunescu Igor, care la data de 29.11.2016, prin abuz de încredere a însușit de la ea bani în sumă de 3000 euro și până la moment nu i-a restituit, la solicitările sale de a-i restitui banii ultimul se eschivează, invocând circumstanțe care îl împiedică să-i restituie banii.

Instanța de apel a menționat că, relevantă pentru confirmarea vinovăției inculpatului Bunescu Igor, este anexa la procesul verbal al reproducerii comunicărilor telefonice din 16.03.2018 purtate de către Beleniuc Aliona și Bunescu Igor (f.d.21), din care rezultă că ultimul recunoaște faptul că îi este

dator Alionei Beleniuc cu bani și promite că până la sfârșitul lunii se va strădui să-i întoarcă banii. De asemenea, din anexa la procesul verbal al reproducerii comunicărilor din 16.03.2018 purtate de către Beleniuc Aliona, Țurcanu Aliona și Bunescu Igor (f.d.22-25), rezultă că ultimul în continuare susține că va restitui datoria, și refuză de a elibera careva recipisă.

Referitor la alegațiile apărării referitoare la circumstanțele obținerii înregistrărilor audio instanța de apel a reținut că, respectivele înregistrări au fost efectuate de către partea vătămată Beleniuc Aliona în cadrul discuțiilor telefonice și verbale care au avut loc între Bunescu Igor, Beleniuc Aliona și Țurcanu Aliona, acestea fiind ulterior ridicate de către organul de urmărire penală în corespundere cu prevederile legale. Înregistrările audio au fost efectuate de către Beleniuc Aliona până la pornirea procesului penal, când intervenția judecătorului de instrucție nu a fost necesară. Ulterior acestea au fost ridicate, examinate și admise ca probă, având caracter pertinent, concludent, util, apreciate ca necesare pentru procesul penal, ulterior, determinându-se anexarea acestora și a reproducerii lor conform art.132⁹ Cod de procedură penală.

Instanța de apel a considerat, că înregistrările audio a discuțiilor care au avut loc între Bunescu Igor, Beleniuc Aliona și Țurcanu Aliona, întemeiat au fost admise ca probă și nu posedă vre-un caracter prescris de art.94 alin.(1) Cod de procedură penală pentru a fi excluse din baza probatorie administrată. Respectiv, cerința respectivă a fost întemeiat respinsă atât la etapa urmăririi penale cât și la judecarea cauzei în fond.

Instanța de apel nu a reținut pozițiile apărării, precum că nu există faptul infracțiunii, întrucât transmiterea banilor de la Beleniuc Aliona către Bunescu Igor se confirmă prin declarațiile părții vătămate și declarațiile martorului Țurcanu Aliona, declarații care coroborează cu înregistrările audio și stenograma acestora, potrivit căreia Bunescu Igor în discuție cu Beleniuc Aliona și Țurcanu Aliona invocă, că cunoaște despre faptul că are datorie și promite că va rambursa suma datorată și procentele, însă nu cunoaște când anume, din motiv că are probleme financiare.

Nici versiunea apărării cu privire la lipsa intenției, adică neîntrunirea elementelor infracțiunii de escrocherie, din totalitatea probelor cercetate nu rezidă la caz. Or, din baza probantă cercetată rezultă, că inculpatul în momentul intrării în posesia banilor Alionei Beleniuc avea deja probleme financiare, cunoscând cu certitudine că nu va putea restitui suma de bani la data scadentă convenită. Acest fapt se confirmă inclusiv și prin ordonanța de refuz la neînceperea urmăririi penale din 30.03.2016 în privința lui Bîrnaz Natalia, prin care se constată cu certitudine, că inculpatul Bunescu Igor avea datorii față de SRL „Mogols”, datorii care au fost restituite doar după

intentarea unei acțiuni în justiție, iar ultimul fiind audiat în limitele cauzei respective în calitate de martor a recunoscut faptul, că nu reușea la timp să achite datoriile.

Deși în prima instanță inculpatul a refuzat de a depune careva declarații pe marginea învinuirii formulate, în instanța de apel acesta a indicat, că banii i-ar fi luat nu de la Beleniuc Aliona, dar de la Țurcanu Aliona și are dubii referitor la faptul, că acești bani aparțineau Alionei Beleniuc.

Instanța de apel a considerat, că această poziție este una de apărare, care vine în contradicție cu probatoriul administrat și anume, declarațiile părții vătămate Beleniuc Aliona și a martorului Țurcanu Aliona, din care rezultă că banii au fost numărați și transmiși lui Bunescu Igor de către Beleniuc Aliona, în prezența Alionei Țurcanu, precum și înregistrările convorbirilor telefonice. La caz s-a constatat, că Bunescu Igor, acționând cu intenția îndreptată spre dobândirea ilicită a banilor Alionei Beleniuc, prin inducerea acesteia în eroare, cu care era în relații de prietenie, prin prezentarea ca adevărată a faptei mincinoase, precum că are nevoie de suma de 3000 euro pentru a rezolva careva probleme financiare pe care le are la întreprinderea pe care o administrează, ultima cunoscând că el este consilier local și că desfășoară activitatea economică, i-a creat o falsă reprezentare a realității privind întoarcerea banilor în timp de 6 luni plus dobânda lunară, astfel fiind realizată transmiterea voită a banilor. Bunescu Igor, creând situație artificială de încredere precum că are afaceri, că sunt prieteni de familie, că-i va restitui și dobânda lunară, profitând de încrederea acordată, a dobândit ilicit banii de la Beleniuc Aliona.

Referitor la pedeapsa aplicată inculpatului Bunescu Igor, instanța de apel a considerat echitabil quantumul pedepsei sub formă de amendă pentru infracțiunea de escrocherie comisă, acest quantum fiind în raport cu fapta comisă, urmările prejudiciabile produse și personalitatea inculpatului.

5. Decizia instanței de apel a fost atacată cu recurs ordinar de către avocatul Lupacescu Veaceslav în numele inculpatului prin care invocând incidența *pct. 6* a dispozițiilor alin. (1) art. 427 Cod de procedură penală a solicitat casarea deciziei și sentinței, pronunțarea unei noi decizii privind achitare a lui Bunescu Igor, de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 190 Cod penal.

5.1 În susținerea cererii de recurs avocatul Lupacescu Veaceslav a invocat că:

- atât instanța de apel cât și prima instanță au pus la baza deciziei/sentinței de condamnare ca probă de bază doar înregistrările sonore și telefonice între inculpatul Bunescu Igor și partea vătămată Beleniuc Aliona, care au fost prezentate de ultima și anexate la dosarul penal de către organul

de urmărire penală prin procesul-verbal de ridicare;

- instanța de apel eronat a interpretat norma procesual penală, și a ignorat faptul că înregistrările sonore și telefonice date nu pot fi recunoscute ca probă și nu pot fi puse la bază deciziei/sentinței de condamnare, deoarece ele au fost dobândite cu încălcarea gravă a art. art.93 alin. 1,2 și 3, 94 alin. 1, p.4 și 8, 132² alin. 1 p. 1, lit. c) și 132⁹ alin. 1 și 9 Cod de procedură penală;

- consideră că, înregistrarea sonoră și telefonică, sunt inadmisibile deoarece au fost administrate de partea vătămată care nu este persoană împuternicită, atunci când legea strict prevede că astfel de acțiuni procesuale pot fi efectuate numai de către organul de urmărire penală cu autorizație obligatorie a judecătorului de instrucție, condiții care nu au fost respectate;

- înregistrările date nu pot servi ca probă, deoarece conținutul înregistrărilor nu corespunde cu stenograma înregistrărilor audio anexate, precum și nu există careva dovadă că, vocea din înregistrările audio aparține învinuitului Bunescu Igor;

- ținând cont de faptul că inculpatul vina nu și- a recunoscut-o, organul de urmărire penală, procurorul, erau obligați să întreprindă toate acțiunile posibile în vederea acumulării tuturor probelor care ar învinovăți sau dezvinovăți inculpatul și urmau să dispună numirea expertizelor de rigoare pentru a stabili cu certitudine proveniența înregistrărilor și cui aparțin vocile înregistrate;

- discuția înregistrată nu corespunde cu stenograma anexată la materialele cauzei;

- consideră, că în acțiunile lui Bunescu Igor nu se întrunesc semnele constitutive ale infracțiunii pentru care a fost condamnat, deoarece lipsește intenția de posesie și dobândire ilicită a bunurilor părții vătămate;

- instanța de apel greșit, pune la baza condamnării declarațiile părții vătămate, care, puțin spus, nu sunt veridice și care urmează și urmau a fi apreciate critic, deoarece ele se contrazic de probele constatate în instanță;

- prima instanță și instanța de apel, la condamnarea lui Bunescu Igor, au făcut o analiză a declarațiilor martorilor și probelor din dosar, după propria convingere, care sunt bazate în exclusivitate doar pe presupuneri, după cum le numesc aceștia, rezonabile, care nu coroborează veridic între ele;

- inculpatul Bunescu Igor, nu a recunoscut vina în acuzarea imputată și poziția apărării, nu a fost combătută de către nimeni cu probe pertinente, concludente, veridice, utile, care să coroboreze între ele și să demonstreze condamnarea lui Bunescu Igor în acest sens;

- atât instanța de apel cât și prima instanță, contrar prevederilor art. 101 Cod de procedură penală n-a verificat complet, sub toate aspectele și în mod obiectiv circumstanțele cauzei și n-a dat probelor administrate o apreciere

legală din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității lor.

6. Asupra recursului declarat, procurorul a depus referință, prin care solicită inadmisibilitatea recursului declarat, ca fiind vădit neîntemeiat, din motiv că instanța de apel a adoptat o decizie legală și motivată.

7. Judecând recursul ordinar declarat și verificând legalitatea hotărârii atacate în baza materialelor din dosar, Colegiul Penal lărgit conchide că acesta urmează a fi admis în conformitate cu prevederile art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, potrivit cărora judecând recursul, instanța de recurs este în drept să îl admită, să dispună rejudecarea de către instanța de apel, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

În sensul art. 427 alin. (1) Cod de procedură penală, hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel doar în cazurile stipulate în acest articol.

Potrivit prevederilor art. 424 alin. (2) Cod de procedură penală, instanța de recurs examinează cauza numai în limitele temeiurilor prevăzute în art. 427, fiind în drept să judece și în baza temeiurilor neinvocate, fără a agrava situația condamnatului.

Astfel, Colegiul subliniază că instanța de apel, la judecarea cauzei soluționează următoarele chestiuni de drept: *dacă fapta întrunește elementele infracțiunii, dacă infracțiunea a fost corect calificată, dacă pedeapsa a fost individualizată și aplicată just, dacă normele de drept procesual sau penal, au fost corect aplicate.*

Statuând asupra principiului respectării normelor de drept menționate, Colegiul Penal lărgit, verificând și analizând per ansamblu decizia instanței de apel, constată că instanța de apel la adoptarea soluției nu a respectat întocmai prevederile legale, ignorând exigențele legii procesual-penale în partea motivării hotărârii, or în cazul în care se constată încălcări ale prevederilor legale referitoare la chestiunile menționate, hotărârea instanței de apel urmează a fi desființată, cu trimiterea cauzei la rejudecare, dacă eroarea constatată nu poate fi corectată de instanța de recurs.

Instanța de recurs reține că, prin Legea nr. 179 din 26 iulie 2018, în vigoare la 17 august 2018, norma de incriminare din această cauză – art. 190 Cod penal, a fost modificată, după cum urmează: „4. În dispoziția alineatului (1), textul „înșelăciune sau abuz de încredere” se substituie cu textul „inducerea în eroare a unei sau a mai multor persoane prin prezentarea ca adevărată a unei fapte mincinoase sau ca mincinoasă a unei fapte adevărate, în privința naturii, calităților substanțiale ale obiectului, părților (în cazul în care identitatea acestora este motivul determinant al încheierii actului juridic) actului juridic nul sau anulabil, ori dacă încheierea acestuia este determinată de comportamentul dolosiv sau viclean care a

produs daune considerabile”; în dispoziția alineatului (2), litera c) se exclude.”

Așadar, după 17 august 2018, alin. (1) din art. 190 Cod penal, avea următorul cuprins: *„Escrocheria, adică dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane prin inducerea în eroare a unei sau a mai multor persoane prin prezentarea ca adevărată a unei fapte mincinoase sau ca mincinoasă a unei fapte adevărate, în privința naturii, calităților substanțiale ale obiectului, părților (în cazul în care identitatea acestora este motivul determinant al încheierii actului juridic) actului juridic nul sau anulabil, ori dacă încheierea acestuia este determinată de comportamentul dolosiv sau viclean care a produs daune considerabile, care se pedepsește cu amendă în mărime de la 550 la 850 unități convenționale sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 120 la 240 de ore, sau cu închisoare de până la 3 ani”*.

Concomitent, din conținutul sentinței rezultă că, prima instanță la examinarea cauzei, a dispus condamnarea inculpatului Bunescu Igor în baza art. 190 alin. (1) Cod penal, reținând fapta potrivit calificativelor din redacția nouă a dispoziției art. 190 alin. (1) Cod penal, și anume: *„...cu intenția îndreptată spre dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane, prin inducerea în eroare ... cauzându-i acesteia un prejudiciu material în proporții considerabile în sumă de 64500 lei.”* (f.d. 135-169).

În acest context, este evidentă concluzia că prima instanță, la judecarea cauzei nu a ținut cont că fapta incriminată inculpatului a fost comisă la 29 noiembrie 2016, adică până la intrarea în vigoare a modificărilor operate la art. 190 Cod penal prin Legea nr. 179 din 26 iulie 2018.

În acțiunile inculpatului au fost reținute semnele calificative ale infracțiunii de escrocherie potrivit redacției noi, care la acel moment (29 noiembrie 2016) nu erau prevăzute de legea penală.

În conformitate cu art. 8 Cod penal - caracterul infracțional al faptei și pedeapsa pentru aceasta se stabilesc de legea penală în vigoare la momentul săvârșirii faptei.

Așadar, se atestă că la judecarea apelului declarat, instanța de apel, verificând legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în baza probelor examinate de prima instanță, nu a sesizat erorile comise de prima instanță, ci le-a preluat întocmai.

Rezumând cele consemnate mai sus, instanța de recurs poate să intervină în soluția instanței de apel, inclusiv și să o caseze, atunci când se constată comiterea unei erori de drept, care a dus la adoptarea unei hotărâri ilegale.

Prin urmare, Colegiul Penal lărgit ajunge la concluzia de a admite recursul declarat, din alte motive decât cele invocate de recurent, cu casarea deciziei contestate, și dispune rejudecarea cauzei în aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată, având în vedere că eroarea constatată în prezenta

cauză penală nu poate fi corectată de instanța de recurs.

8. În cadrul rejudecării cauzei, instanța de apel urmează să înlăture eroarea menționată, să țină cont de împrejurările expuse care au servit temei de casare a soluției adoptate și în strictă conformitate cu prevederile art. 417-418 Cod de procedură penală să pronunțe o hotărâre legală și întemeiată.

9. În conformitate cu art. 434, 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție,

D E C I D E:

Admite recursul ordinar declarat de către vocatul Lupacescu Veaceslav în numele inculpatului, casează total decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 23 septembrie 2020, în cauza penală în privința lui *Bunescu Igor XXXXX* și dispune rejudecarea cauzei, de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Decizia nu este susceptibilă de a fi atacată.

Decizia motivată este pronunțată la **21 octombrie 2021**.

Președinte

Diaconu Iurie

Judecători

Boico Victor

Catan Liliana

Stratulat Galina

Burduh Victor